

De nærmere regler for åndssvageforsorgens administration er fastsat af socialministeriet i Vedtægt for Ledelsen af de danske Åndssvageanstalter af 27. juni 1939.

De i medfør af forsorgslovens § 67 anerkendte danske åndssvageanstalter — Østifternes Åndssvageanstalt, Den Kellerske Anstalt, åndssvageanstalten i Ribe og åndssvageanstalten ved Vodskov — er selvejende institutioner, der hver ledes af en bestyrelse på 3 medlemmer, som for 3 år ad gangen vælges af socialministeren, der vælger et af medlemmerne til formand. Formanden for de jyske anstalters bestyrelser skal være fælles.

Efter ministeriets bestemmelse kan der tilstås hvert enkelt medlem et årligt honorar, som udbetales af anstaltens kasse.

Bestyrelsen har den overordnede ledelse af vedkommende anstalt. De enkelte anstalters daglige drift forestås af vedkommende ledere.

Bestyrelsen ansætter og afskediger personale ved anstalten.

Lønnings- og pensionsreglementet samt ændringer i dette fastsættes af ministeriet. Det samme gælder almindelige regler om arbejdstid, særlige ydelser m. m. Pensionering af tjenestemænd samt ydelse af understøttelser til ikke-pensionsberettiget personale, der afskediges på grund af alder, svagelighed eller anden dem utilregnelig årsag, skal godkendes af ministeriet.

Ministeriet fastsætter til enhver tid anstalternes normerede pladstal.

Bestyrelsen afgør i øvrigt (med rekurs til domstolene) spørgsmålet om patienternes inddragelse under og udskrivning af forsorg. Endvidere tager bestyrelsen efter indstilling fra vedkommende anstaltsleder bestemmelse om størrelsen af den betaling (plejeløn), der i hvert enkelt tilfælde vil være at yde for åndssvage, der er anbragt i kontrolleret familiepleje og i ventetidsforsorg.

Med henblik på en koordinering af åndssvageforsorgen nedsatte socialministeriet under 17. marts 1937 et nævn angående åndssvageforsorgen, som skulle behandle alle spørgsmål, som har almindelig interesse for åndssvageforsorgen.

Der har i åndssvageudvalget været enighed om, at den nuværende organisationsform ikke er helt tilfredsstillende, men det har ikke været muligt at skabe enighed om forslag til en ny administrationsform. Udvalget har på dette spørgsmål delt sig i 2 fraktioner. En fraktion på 8 medlemmer er gået ind for en statslig organisation af forsorgen og har under hensyn til den almindelige opbygning af sociale institutioner under socialministeriet og

til den øvrige organisation af den sociale særforborg foreslået, at åndssvageforsorgen organiseres efter de for direktorater af 2. klasse gældende principper, således som de er udformet i den under særforborgsområdet anvendte administrationschefordning.

En anden fraktion på 7 medlemmer har foreslået, at den nuværende organisationsordning udbygges, i Østifternes Åndssvageanstalts område således, at den nuværende bestyrelsesordning opretholdes og suppleres med lokale tilsynsråd, og i det jyske område således, at antallet af bestyrelsesmedlemmer i de nuværende 3 bestyrelser forøges, men uden at der oprettes tilsynsråd, at socialministeren udtrykkeligt får tillagt den øverste administrative myndighed i alle spørgsmål vedrørende åndssvageforsorgen, at åndssvagenævnet suppleres med repræsentanter for sundhedsstyrelsen og boligministeriet, og at der i øvrigt oprettes et lægeråd.

Om de 2 fraktioners forslag henvises til udvalgets betænkning, kapitel 4, side 23-34.

Om den lokale opbygning af forsorgen ved oprettelse af forsorgscentre har der været enighed i udvalget.

Det foreliggende lovforslag bibeholder den nuværende bestyrelsesordning (§ 1), dog således at bestyrelsen for Østifternes Åndssvageanstalt udvides med 2 medlemmer til 5 medlemmer, og således at de nuværende 3 jyske bestyrelser slås sammen til én bestyrelse ligeledes med 5 medlemmer. Dette vil medføre, at forsorgen i modsætning til nu organiseres på samme måde over hele landet. For i videre omfang at inddrage det folkevalgte element i bestyrelserne er det foreslået, at 2 medlemmer skal vælges af folketinget, medens socialministeren som hidtil vælger formanden og 2 medlemmer.

Det er endvidere foreslået (§ 2), at der i lighed med den ordning, der er etableret for døve- og tunghøreforsorgen (lov nr. 21 af 27. januar 1950) og for forsorgen for blinde og stærkt svagsynede (lov nr. 117 af 11. maj 1956) nedsættes et nævn, statens åndssvagenævn, til behandling af spørgsmål vedrørende forsorgen for åndssvage. Det vil herved være muligt for den ansvarlige minister at have mere direkte føling med åndssvageforsorgen samtidig med, at det lokale initiativ bevares. Endvidere vil nævnet kunne påse, at hovedlinjen i forsorgens opbygning og udøvelse bliver ens for hele landet, og at en anlagt socialpolitisk linje gennemføres ensartet over hele landet.

Åndssvagenævnet skal således på tilsvarende måde som døve-, tunghøre- og blindenævnene virke som rådgivende, initiativtagende og koordinerende organ for socialministeren ved administrationen af loven.